

AKO PODPORIŤ BIODIVERZITU V MESTSKEJ ZÁHRADKE

Brožúra, ktorú držíte v rukách, obsahuje užitočné informácie a tipy, ako podporiť mestskú biodiverzitu vo vašich záhradách. Jej obsah je inšpirovaný dokumentárnym filmom Vtáčnik režisérky Evy Križkovej (www.vtacnikfilm.sk), ktorý poukazuje na dôležitosť ochrany prírody v mestskom prostredí Bratislavy. Veríme, že brožúra vám pomôže nájsť nové spôsoby, ako prispieť k rozvoju a ochrane prírodného bohatstva v našich mestách.

O MESTSKEJ BIODIVERZITE

Mestská biodiverzita je dnes čoraz dôležitejšou témou, najmä v kontexte klimatickej krízy, narastajúcej urbanizácie a jej dopadov na prírodu. Dokumentárny film Vtáčnik predstavuje Bratislavu ako mesto, kde príroda ešte stále zohráva významnú úlohu v každodennom živote obyvateľov. Autorka filmu nás privádza do oblasti bratislavského Vtáčnika, kde je mestská biodiverzita ohrozená predátorským prístupom developerov.

Záhradkári v mestách hrajú kľúčovú úlohu v ochrane a podporeestskej biodiverzity, čo je dnes dôležitejšie než kedykoľvek predtým a majú viaceré možnosti priamo ovplyvniť svoje okolie. Vo svojich záhradách vytvárajú prostredie, ktoré podporuje miestnu faunu a flóru, čím prispievajú k udržaniu prírodného bohatstva.

V kontexte narastajúcich klimatických zmien a ich dopadu na mestské ekosystémy je prispôsobenie záhrad na nové podmienky nevyhnutné. Záhradkári môžu napríklad vysádzať odolné rastliny, zadržiavať dažďovú vodu či vytvárať zelené koridory, ktoré zvyšujú odolnosť záhrad a prispievajú k udržateľnému hospodáreniu s prírodnými zdrojmi. Ich iniciatívy môžu byť príkladom toho, ako sa dá aktívnym prístupom významne prispieť k rozvojuestskej biodiverzity, čo film Vtáčnik veľmi výstižne demonštruje.

Podporte mestskú biodiverzitu pomocou našich tipov, ktoré sme vám zozbierali!

PÔVODNÉ DRUHY

Využívajte lokálne rastlinné druhy, ktoré sú prispôsobené podmienkam a prežijú v mestskom prostredí. Podporte pôvodné druhy rastlín vo svojej záhradke tým, že vysadíte tie, ktoré prirodzene rastú vo vašom regióne. Tieto druhy poskytujú potravu a úkryty pre miestnu faunu, ako sú vtáky, hmyz a drobné cicavce. K pôvodným domácim druhom patria: dúška tymiánová, šalvia, pamajorán obyčajný, saturejka horská, divozel, pakost krvavý, margaréta poľná, ľan vytrvalý, kotúč poľný, yzop lekársky či zvončeky. Viac tipov na pôvodné druhy nájdete v príručke Príroda v meste (link sa nachádza v zdrojoch)

Tip: Identifikovanie rastlín ponúka aplikácia PlantNet. Táto bezplatná aplikácia pomáha určiť druhy rastlín z fotografií na základe softvéru pre vizuálne rozpoznanie.

PÔVODNÉ HABITATY

Strata biodiverzity je priamo spojená s problematikou straty pôvodných habitatov, možností hniezdenia a úkrytov pre opeľovače, hmyz, netopiere, ježkov... Vtáčie búdky, hotely pre hmyz, malé jazierka či kompostoviská môžu slúžiť ako domovy pre rôzne druhy živočíchov. Pridanie jazierka môže prilákať žaby a vážky, čím sa zvýši biodiverzita záhrady a zároveň sa podporí prirodzená regulácia škodcov.

Tip: Postavte si vtáčiu búdku podľa inštrukcií, ktoré nájdete na vtacnikfilm.sk.

Tip: Hmyzie hotely sa vyrábajú pre samotárske druhy hmyzu. U nás ich žije viac ako 500 druhov, napríklad včely samotárky, čmeliaky, niektoré osy, motýle, pestrice, či lienky. Pre tieto živočíchy môžete postaviť hmyzí hotel alebo je dobré ponechať na vhodných miestach staré stromy a mŕtve drevo. Návod ako stavať hmyzí hotel správne nájdete tu: <https://dennikn.sk/blog/2852497/ako-spravne-stavat-hmyzie-hotely/>

film finančne podporili

dayhey

film & sociologie

rtv: ROZHLAS A TELEVIZIA SLOVENSKA

Česká televize

AUDIOVIZUÁLNY FOND

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

skupina fond kinematografie

hlavní mediální partneři

BRAINEE TÉMA >aktuality.sk

STARTITUP Green

partneři kampane za zmenu

NON BIODIVERSITY

watching

BRATISLAVSKÝ KRAJ

BRATISLAVA

CITYLIFE.SK

interesa

RADIO_FM

WEBMAGAZÍN

RADIO DEVIN

YIM.BA

CTZN

EkoReštart

PROJEKT

KONCEPT

ARCHINFO

BRATISLAVSKÝ KURIÉR

Noviny.sk

MOA kultúra

Kinema

MOTA film

UzemnePlany.sk

O médiách.com

plan.art

WWW.VTACNIKFILM.SK

AKO PODPORIŤ BIODIVERZITU V MESTSKEJ ZÁHRADKE

DAŽĎOVÁ VODA

Pre záhradkárov je dôležité zadržiavanie dažďovej vody, ktorá je významným zdrojom pre záhradnú vegetáciu a miestnu faunu. Týmto spôsobom môžu vytvárať udržateľné záhrady, ktoré sú odolné voči klimatickým zmenám.

Tip: Zdržiavajte dažďovú vodu vo svojej mestskej záhradke pomocou dažďového suda alebo nádrže.

KOMUNITA

Dokument Vtáčnik zdôrazňuje prepojenie medzi mestskou prírodou a ľudskou komunitou. Záhradkárenie podporuje komunitné väzby.

Tip: Zorganizujte vo vašej záhradke grilovačku pre susedov záhradkárov a zistite ako sa majú. Takéto podujatie môžete využiť aj na to, aby ste si vymenili semenka vašich rastlín.

Tip: Záhradkári budú svoje komunity aj cez Slovenský zväz záhradkárov. Ste jeho členom?

KOMPOSTOVANIE

Starostlivosť o kvalitu pôdy je kľúčová. Kompostovanie je jednou z najlepších metód, ako zlepšiť kvalitu pôdy prirodzene. Používanie kompostu namiesto chemických hnojív zvyšuje biodiverzitu pôdných mikroorganizmov, čo vedie k zdravšej pôde. Kompostovanie zároveň znižuje množstvo odpadu produkovaného človekom. Starostlivosť o kvalitu pôdy je kľúčová. Kompostovanie je jednou z najlepších metód, ako zlepšiť jej kvalitu prirodzene. Používanie kompostu namiesto chemických hnojív zvyšuje biodiverzitu pôdných mikroorganizmov, čo vedie k zdravšej pôde. Kompostovanie zároveň znižuje množstvo odpadu produkovaného človekom.

Tip: Začnite s vlastným kompostom tak, že vyberiete tienisté miesto, kde budete vrstviť zvyšky z kuchyne a záhrady, ako sú ovocné šupky, tráva a suché lístie a pravidelne ich premiešavajte, aby ste vytvorili kvalitné organické hnojivo. Vedeli ste o tom, že šupy z exotického ovocia ako sú banány alebo citrusy do kompostu nepatria?

VČELY

Včely a iné divé opel'ovače zohrávajú kľúčovú úlohu v ekosystémoch tým, že zabezpečujú opelenie rastlín, čo je nevyhnutné pre tvorbu plodov a semien. Opel'ovače tiež priťahujú iné druhy, čím prispievajú k rozmanitosti a stabilite ekosystémov. Vďaka ich činnosti sa zvyšuje poľnohospodárska produkcia, čo má priamy vplyv na množstvo a kvalitu potravín dostupných pre ľudí.

Tip: Podporte včely v mestskej záhrade vysadením rôznorodých kvitnúcich rastlín, ktoré poskytujú nektár a peľ počas celej sezóny.

VTÁKY

Zeleň v mestách poskytuje vtákom miesta na hniezdenie a hľadanie potravy, no v posledných rokoch došlo k výraznému poklesu populácií mnohých vtáčích druhov, najmä hmyzožravých. Tento úbytok si už všima nielen odborná verejnosť, ale aj laici. Pri záhradníckych prácach často dochádza k neúmyselnému vyrušovaniu hniezdiacich vtákov, čo môže mať pre ne fatálne následky. Vtáky sa prispôbili mestskému prostrediu a hniezdia aj v rušných oblastiach, no stále potrebujú pokoj a dostatok potravy. Preto je dôležité presunúť čas údržby zelene mimo obdobia hniezdenia, a ak to nie je možné, vykonávať práce opatrne, pričom je vždy vhodné skontrolovať porasty pred zásahom, aby sme vtáky zbytočne neohrozili.

Tip: Predtým než začnete píliť alebo strihať živý plot, je dôležité nahliadnuť do porastu a zistiť, čo tam žije. Vtáky často upozornia na svoje hniezdo, napríklad pohybom, poskakovaním, vydávaním varovných zvukov alebo snahou odpútať vašu pozornosť.

ĎALŠIE ODPORÚČANIA

- Vytvorte úkryty pre netopiere.
- Vytvorte si vlastné organické zásoby semien a podporte svoju komunitu tým, že si ich budete vymieňať s ostatnými záhradkármi.
- Zapojte sa do organizácie, ktorá pomáha pri organickom záhradkárení. Naučíte sa rozpoznávať faunu a flóru na svojom území.
- Vyhnite sa pesticídom.
- Spoznajte permakultúru – úspešný prístup k navrhovaniu vysoko produktívnych trvalo udržateľných záhrad, parkov či lesov. Jej dizajny už boli otestované na všetkých kontinentoch a vo všetkých typoch klimatických podmienok a kultúr, a dajú sa aplikovať na všetky sféry ľudskej činnosti. Info nájdete na www.permakultura.sk

ĎALŠIE ZDROJE

Pri tvorbe našej brožúry sme narazili na tieto zaujímavé zdroje, ktoré nás inšpirovali k lepšiemu záhradkáreniu (keď zadáte ich názvy do vyhľadávača, nájdete ich aj vy):

- Jokinen, A. Bretzel F, Baležentiené L., Infoséria: Mestské záhrady v Európe, vydavateľ: COST (European Cooperation in Science and Technology) 2016
- Hlavné mestá biodiverzity, Fundación Biodiversidad, 2011
- Hudeková, Z.: Príroda v meste. Nový pohľad na tvorbu a údržbu zelene a záhrad. Vydavateľ: Živica, 2018
- 52 tipov na ochranu mestskej biodiverzity: <https://www.minzpz.sk/files/oblasti/52-tipov-na-ochranu-biodiverzity.pdf>